

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 303/15

KLAGER: Human Rights Service (HRS)
ADRESSE: Postboks 8899, Youngstorget, 0028 Oslo
PUBLIKASJON: iTromsø (papir og nett)
PUBLISERINGSDATO: 26.-28.09.2015 (30.09)
STOFFOMRÅDE: Politikk
SJANGER: Lederartikkel (redigert tilsvare)
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, kildebruk og kontroll av opplysninger, beskytte grupper, tilsvare etc.
REGISTRERT: 13.10.2015
BEHANDLET I PFU: 17.12.2015
BEHANDLINGSTID: 64 dager
KLAGEGRUPPE: Organisasjon
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

iTromsø publiserte **lørdag 26. september 2015** en lederartikkel med tittelen «**Arven etter Behring Breivik**» og ingressen:

«iTromsø mener: Synspunktene til Norges største terrorist lever videre, og vi må tørre å ta debatten.»

Artikkelen startet slik:

«Onsdag ble det klart at Human Rights Service mister den årlige støtten på 1 million fra byrådet i Oslo.

[...] Human Rights Service er ledet av Hege Storhaug, som siden 2001 har viet sitt liv til «forskning», hvor konklusjonen i samtlige tilfeller er at innvandringen fra muslimske land ruinerer det norske samfunnet. At hun har fått støtte i alle disse årene for sitt mildt sagt tvilsomme, vitenskapelige grunnlag, er jo en skandale, men Norge skal i alle fall ha for at vi ikke knebler folk med slike synspunkter.

[...] Anders Behring Breiviks fremste inspirator, Fjordman, fikk pengestøtte fra Fritt Ord.

[...] I naboland hvor de har hysjet ned temaet i den offentlige debatten - som i Sverige og Finland - har utslagene blitt deretter. Sverige har plutselig et parti med utspring i ny-nazistbevegelsen som sitt største. Da Finland skulle ta imot flyktninger denne uka, stod det en «velkomstkomitéer» med Ku Klux Klan-kostymer og fyrverkerier en rekke av stedene rundt i landet.

[...]Bare én uke etter bomben i Oslo og Utøya-drapene, kom en kompis av meg i snakk med sin 79 år gamle nabo.

[...] Problemet er at folk som hevder slikt mener at de både representerer og forsvarer Norge. Går vi statistisk til verks, har siste valg dokumentert at nærmere 90 prosent av befolkningen mener at vi skal hjelpe syriske flyktninger. Og av de 10 prosentene som er skeptiske, vil godt under én prosent støtte de ekstreme synspunktene til Human Rights Service og nett-trollene. De representerer på ingen måte det norske folk. Hadde de vært født 75 år tidligere, ville et slikt politisk ståsted gjort at de var i Nasjonal Samling og støttet nazistenes okkupasjon av Norge. At de med årene har byttet ut «jøder» med «muslimer» som fiendebilde, er det eneste nye. Og hvis du lurte på hva det norske folket mente om Nasjonal Samling, skal du vite at mesteparten av medlemmene ble fengslet etter krigen, noen sågar skutt. De representerte ikke landet da, og de representerer ikke landet nå. Norge er faktisk fullstendig uenige med dem, og de kan trygt «gå og vaske den stygge munnen sin».

Dagen etter, søndag 27. september, publisert iTromsø et tilsvaer fra Rita Karlsen, daglig leder av Human Rights Service (HRS).

Mandag 28. september publisert iTromsø en ny lederartikkel som et svar på tilsvaer fra Rita Karlsen. Tittelen var «Når Fanden leser Koranen». Ingressen:

«iTromsø mener: Man finner det man vil, hvis man bare leter lenge nok.»

Artikkelen var slik:

«I min leder på lørdag omtalte jeg Human Rights Service, hvor jeg kritiserte hva de drev med, og trakk historiske linjer til hvor man ellers har opplevd slikt tankegods. Rita Karlsen - leder i HRS - [har skrevet et tilsvaer](#) som ble publisert på nett i går, hvor de mener seg usaklig framstilt. Jeg skal prøve å redegjøre for hvorfor jeg mener at HRS ikke bør unnsnippe kritikken helt.

Human Rights Service sier at de driver en "politisk tenketank". "Tenketanken" går imidlertid ut på å samle alt som finnes av grove overtramp gjort av muslimer i Skandinavia. Og visst finnes det idioter også blant muslimene, som i alle andre grupperinger. Det er bare det at hvis konklusjonen er gitt på forhånd, er det ikke lenger noen "politisk tenketank" - da er det ren anti-muslimsk propaganda.»

[...]

«Jeg mener også at det kan trekkes historiske paralleller mellom det HRS driver med og hvordan det i førkrigsårene ble drevet propaganda mot jødene, selv om skyteskiven til HRS er muslimer. Og med det mener jeg på ingen måte å si at HRS

er landssvikere, nazister, bør skytes eller noe i den retning. En slik tolkning får stå for deres egen regning. Når Fanden leser bibelen, finner han det han leter etter. Det samme gjelder tydeligvis om han leser Koranen.»

Dagen etter, **tirsdag 30. september**, fikk HRS-leder Rita Karlsen et nytt tilsvare på trykk. Tilsvarets siste avsnitt ble først publisert slik:

«Så da gjenstår spørsmålet: Er du klar til å møte udyret? Jeg foreslår å møtes i Tromsø. Jeg spanderer den første ølen. Om tid og sted ikke skulle passe, er jeg åpen for et annet tidspunkt som passer deg bedre. For øvrig regner jeg med at jeg ikke blir skutt, tross alt har jeg jo ytringsfrihetens fremste forkjemper, sjefredaktøren, som garantist for min sikkerhet.

PS! Saksopplysning: Når det gjelder invitasjonen om å møtes i Tromsø, har sjefredaktør Stig Jakobsen svart artikkelforfatteren direkte og takket ja. Red.»

Etter kort tid ble avsnittet endret til:

«Så da gjenstår spørsmålet: Er du klar til å møte udyret? Jeg foreslår å møtes på G i Tromsø, som er passe intimt for en slik anledning, kl. 19.00 mandag 5. oktober. Jeg spanderer den første ølen. Om tid og sted ikke skulle passe, er jeg åpen for et annet tidspunkt som passer deg bedre. For øvrig regner jeg med at jeg ikke blir skutt, tross alt har jeg jo ytringsfrihetens fremste forkjemper, sjefredaktøren, som garantist for min sikkerhet.

PS! Saksopplysning: Når det gjelder invitasjonen om å møtes i Tromsø, har sjefredaktør Stig Jakobsen svart artikkelforfatteren direkte og sagt at han gjerne møter henne på et senere tidspunkt. Red.»

KLAGEN:

Klager er Human Rights Service (HRS) som klager ved hjelp av advokat.

Det reageres på begge lederartiklene, og klager mener artiklene, både hver for seg og samlet, bryter med VVP.

Det opplyses innledningsvis at klager fikk tilsvare på trykk etter hver lederartikkel, og at tilsvare stod på trykk 27. 09 og 30.09.

Det siste tilsvaret ble imidlertid først publisert på nett i en redigert versjon uten at det var gitt samtykke til redigering. I den redigerte versjonen var opplysninger om tid og sted for et møte mellom redaktør og klager fjernet. Samtidig ble det i den redigerte versjonen opplyst at redaktøren hadde takket ja til møtet. Se vedlagt redigert og opprinnelig versjon. Se også epost fra iTromsøs redaktør sendt til klager før opprinnelig versjon ble publisert. Det var uaktuelt for HRS å møte en redaktør under fire øyne etter det han hadde skrevet.

Når det gjelder lederartiklene, oppleves begge artiklene - i sin helhet - som «usaklige, uten faglig substans og injurierende». Men er særlig to avsnitt fra hver leder som fremstår som ekstra ille for klager.

1.

I den første artikkelen er det et avsnitt som feilaktig påstår at Hege Storhaug er leder av HRS. Dette er feil, da det er Rita Karlsen som er leder. Hege Storhaug er informasjonsleder. Det reageres også på at det i samme avsnitt står at HRS bedriver forskning, noe HRS ikke gjør. Det vises til at det ikke gis noen dokumentasjon på de påstander som fremsettes i artikkelen.

2.

Videre, «Det som likevel overgår alt annet», skriver klager, er siste avsnitt i den første artikkelen. «Uttalelsene er så hårreisende at det vel knapt finnes sidestykke. Når uttalelsene dessuten er inntatt i en leder med overskriften «Arven etter Behring Breivik» så kobles HRS sammen med landets største masseorder etter krigen, nazismen, Nasjonal Samling og fiendtlighet mot muslimer som religiøs gruppe. Det siste er for øvrig straffbart etter gml. str.l. § 135a. Når HRS også sammenlignes med de som etter krigen «ble fengslet og sågar skutt» er det relevant å opplyse at både daglig leder Rita Karlsen og informasjonsansvarlig Hege Storhaug for noen år siden måtte flytte til hemmelig adresse etter at Hege Storhaug ble overfalt og til dels alvorlig skadet. Gjerningsmannen ble aldri tatt.»

Videre mener klager at det hadde vært naturlig at redaktøren revurderte sine synspunkter etter at klagers tilsvarende var publisert, men det skjedde ikke. I stedet uttalte redaktøren til konkurrent, Nordlys, den 28.09, at han ikke ville unnskyldes seg for det han skrev, eller at han ble feiltolket etc. (se vedlagt artikkel fra Nordlys).

I lederartikkel nummer to er det også to avsnitt det reageres på:

1.

Det vises til avsnittet der det påstås at HRS samler alt som vinnes av grove overtramp gjort av muslimer i Skandinavia – og at konklusjonen er gitt på forhånd, ren anti-muslimsk propaganda. Ifølge klager gjentar redaktøren her beskyldningen om at HRS bryter rasismeparagrafen. Det påstås at HRS konkret går etter muslimer som gruppe. Klager skriver at dette er helt feil, og viser til at redaktøren heller ikke kan legge frem bevis for dette.

2.

Videre vises det til at redaktøren trekker historiske paralleller mellom det HRS driver med og hvordan det i førkrigsårene ble drevet propaganda mot jødene. Klager mener at det også her er en indirekte påstand om kritikk av muslimer som gruppe, og det trekkes paralleller til det som skjedde med jødene før krigen, hvilket ifølge klager innebærer et brudd på gml.str.l. §135a. – uten at det føres sannhetsbevis for dette. Klager skriver: «Sammenligning innebærer i realiteten at HRS kobles sammen med nazistenes jødeutryddelsen som endte med 6 millioner drepte under Holocaust.»

Det opplyses at HRS har som formål å bidra til generell kunnskapsheving om et flerkulturelt samfunn, bedre integrering og økt kunnskap for å forebygge brudd på sentrale menneskerettigheter. HRS kritiserer de mangler på menneskerettigheter som dominerer innen islam, og som også vokser frem i muslimske miljøer i europeiske land. Mangel på fundamentale rettigheter går særlig ut over kvinner og barn i disse miljøene, og det er særlig disse gruppene HRS, siden stiftelsen i år 2000, er et talerør for. Det vises her til VVP punkt 1.5., og klager skriver: «Med sine to lederartikler er det budbringeren for overgrepene i Tromsø rammer – ikke de enkeltmennesker og grupper som faktisk rammes av overgrepene.»

Andre punkt som anføres brutt i artiklene er VVP punkt 3.2, kildebruk og kontroll av opplysninger, som klager mener må sees i sammenheng med VVP punkt 3.9, om å opptre hensynsfullt i arbeidsprosessen, og også VVP punkt 4.1., kravet til saklighet og omtanke, mener klager er brutt.

Klager skriver: «Det er i denne klagen vist til en rekke feil og udokumenterte påstander som er direkte støtende for HRS og de personer som bruker all sin tid på stiftelsen. Uttalelsen er - hvis de hadde vært sanne - ødeleggende for HRS sitt renommé. HRS er en stiftelse som mottar offentlig støtte [...] Om beskyldningene fra [...] blir stående ville det åpenbart ha en sterkt negativ effekt på HRS' økonomiske situasjon.»

Det vises også til at de påklagede beskyldningene og karakteristikkene er så grove at klager ikke kan finne paralleller i tidligere PFU-avgjørelse. Den som ligger nærmest, er PFU-sak 236/11 Rustad mot EUB (se vedlagt PFU-sak).

Klager mener de påklagede lederartiklene er verre, i og med sine henvisningene til jødeforfølgelser og at HRS' meningsfeller etter krigen dels ble skutt. Dessuten har beskyldningene blitt fremmet ved to påfølgende anledninger.

Klager mener PFU må felle begge lederartiklene for brudd på god presseskikk.

TILSVARSRUNDEN:

iTromsø viser til sjangeren lederartikler og mener at takhøyden for redaktørens meninger i Norge skal være stor. Det vises til at PFU tidligere har uttalt at i meningsjournalistikken må det være rom for en mer tilspisset retorikk enn ellers.

Avisen mener også at de avsnitt som klager reagerer på, er åpenbare uttrykk for subjektive synspunkter, og ikke objektive sannheter. iTromsø skriver: «Sammenligningen mellom HRS og Nasjonal Samling lar seg ikke bevise eller motbevise, og teorien om ståsted i en førkrigstid er en åpenbar subjektiv betraktning.» Avisen mener det må være rom for slike meninger i en leder, særlig når motparten er så sterk som klager er: «dem som debatteres er så til de grader selvvalgt synlige, offentlige og retorisk svært spissede og kontroversielle samfunnsdebattanter.»

Den første lederartikkelen, lørdag 26. sept, ble bevisst feiltolket av Rita Karlsen, hevder avisen. Det vises til at hennes tilsvaer kom på trykk dagen etter. Den andre lederartikkelen var derfor ment som en utdyping av redaktøren hadde ment i den første, og understreket også der at det Rita Karlsen selv la til av meningsinnhold, ikke var det han hadde skrevet i lederen eller noe han stod inne for. Rita Karlsen fikk også tilsvaer på trykk dagen etter denne. Klager har altså fått tilsvaer på begge lederartiklene. Tilsvaer ble publisert uten opphold, både på nett og papir.

Det opplyses ellers at redaktøren hadde et møte Rita Karlsen (noe hun ba om i sitt andre tilsvaer), og at dette skjedde på et offentlig sted. Bilder og rapport fra møtet ble også publisert i sosiale medier og på HRS hjemmeside.

Det vises til omtale i Nordlys, der redaktøren forsøkte å presisere hva han hadde skrevet og hva han mente å si. Redaktøren mener det ikke er nødvendig å unnskyldte noe som andre bevisst velger å tolke feil. Redaktøren mener kritikken mot hans leder er basert på denne

feiltolkningen, og som han nå gjentatte ganger har understreket at han ikke har skrevet i noen av lederne, eller har ment å ytre.

Det vises ellers til at HRS har en egen publiseringskanal med tusenvis av lesere som de aktivt har benyttet i denne saken. Det vises også til hvor skrive- og taleføre HRS er, og at de må regnes som drevne aktører i offentligheten. De er, slik avisen ser det, offentlige personer.

Vider mener redaktøren at HRS har gjort sitt for å spre de påklagede formuleringene ved aktivt å debattere dem både hos iTromsø, på egen nettside og i sosiale medier. «HRS publiserer selv høylytte ytringer, kontroversielle meninger og spissede karakteristikk i stor stil. De må således regne med å bli møtt med tilsvarende skarpe utsagt – de må kort sagt tåle mer enn andre i offentligheten. HRS har sågar mottatt offentlig støtte for å spre sitt budskap».

Redaktøren kan ikke forstå at iTromsø skal ha brutt Vær Varsom-plakaten eller Redaktørplakaten.

Klager hadde ingen ytterligere kommentarer.